

Predmet C-635/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

23. listopada 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Kammergericht Berlin (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

20. listopada 2023.

Podnositelj zahtjeva:

WBS GmbH

**KAMMERGERICHT BERLIN (VISOKI ZEMALJSKI SUD U BERLINU,
NJEMAČKA)**

Rješenje

[*omissis*]

U predmetu o uzajamnoj pravnoj pomoći u vezi s

europskim istražnim nalogom Ureda za

suzbijanje i borbu protiv korupcije Republike Latvije od 25. travnja 2019.

koji se u ovom slučaju odnosi samo na

WBS GmbH,

[*omissis*]

četvrto kazneno vijeće Kammergerichta Berlin (Visoki zemaljski sud u Berlinu) riješilo je 20. listopada 2023.:

U skladu s člankom 267. UFEU-a Sudu se upućuje sljedeće prethodno pitanje:

Može li europski istražni nalog koji se odnosi na mjeru za čije su određivanje u skladu s pravom države izdavateljice nadležni sudovi izdati drugo nadležno tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. Direktive 2014/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima u suradnji s tijelom za potvrđivanje koje nije pravosudno tijelo ako je sud države izdavateljice prethodno odobrio istražnu mjeru i pritom ispunio obveze ispitivanja i obrazlaganja predviđene Direktivom 2014/41/EU?

Obrazloženje:

1 A. Činjenice

Latvijski Ured za suzbijanje i borbu protiv korupcije pokrenuo je 5. travnja 2019. kazneni postupak protiv službenikâ jedne zaklade u Rigi zbog sumnje na prijevaru velikih razmjera, nezakonito rasipanje znatne količine tuđe stvari i krivotvorenje isprava, kao i uporabu krivotvorenih isprava. U okviru svojih istraga Ured je smatrao da je potrebno pretražiti poslovne prostore društava FF GmbH i WBS GmbH koji se nalaze u Berlinu te je zatražio od sutkinje istrage suda gradske četvrti Vidzeme u Rigi odobrenje tih istražnih mjera u skladu s člancima 179. i 180. latvijskog Zakonika o kaznenom postupku. Rješenjima od 24. travnja 2019. sutkinja istrage odlučila je u skladu sa zahtjevom i kao obrazloženje odluke navela da valja pretpostaviti da se u prostorima navedenih društava nalaze dokumenti, nosači podataka i predmeti relevantni za postupak, a pretraga je usmjerena na njihovo pronalaženje i privremeno oduzimanje te je potrebna i proporcionalna.

2 Latvijski Ured za suzbijanje i borbu protiv korupcije, kao drugo nadležno tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. Direktive 2014/41/EU, izdao je 25. travnja 2019. europski istražni nalog (u daljnjem tekstu: EIN) kojim je od Savezne Republike Njemačke zatražio saslušanje dvaju svjedoka te izvršenje naloga istražnog suda za pretragu od 24. travnja 2019. priloženih EIN-u. Glavno državno odvjetništvo Republike Latvije potvrdilo je EIN i poslalo ga Staatsanwaltschaftu Berlin (Državno odvjetništvo u Berlinu, Njemačka).

3 Na odgovarajući zahtjev Državnog odvjetništva u Berlinu i Amtsgericht Tiergarten in Berlin (Općinski sud u Tiergartenu, Berlin, Njemačka) naložio je pretragu poslovnih prostora društava FF GmbH i WBS GmbH. Pretrage koje su nakon toga provedene 13. svibnja 2019. rezultirale su privremenim oduzimanjem brojnih dokaza.

4 Zastupnici društava FF GmbH i WBS GmbH ovom su vijeću koje upućuje zahtjev podnijeli pravni lijek protiv mjere uzajamne pravne pomoći te su usto podnijeli zahtjev za utvrđenje da je dostavljanje privremeno oduzetih dokaza Republici Latviji nedopušteno. Ovo je vijeće u pogledu društva FF GmbH Bundesgerichtshofu (Savezni vrhovni sud, Njemačka) uputilo postupak za pojašnjenje pravnog pitanja o dopuštenosti pravnog lijeka te je u pogledu društva WBS GmbH odlučilo, među ostalim, da je dostavljanje dokaza dopušteno pod

uvjetom da se umjesto privremeno oduzetih originalnih dokumenata dostave ovjerene preslike tih dokumenata. Međutim, dokazi koji su privremeno oduzeti društvu WBS GmbH naknadno nisu dostavljeni jer je Državno odvjetništvo u Berlinu smatralo da treba pričekati ishod ispitnog postupka pred Bundesgerichtshofom (Savezni vrhovni sud).

- 5 Nakon odluke Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) zastupnik društva WBS GmbH još je jednom, među ostalim, podnio zahtjev za utvrđenje da je dostavljanje privremeno oduzetih dokaza Republici Latviji nedopušteno. Smatra da ovo vijeće, u skladu s odredbama nacionalnog prava kojima se predviđa takva mogućnost, ponovno treba odlučiti o dopuštenosti dostavljanja jer se promijenilo pravno stanje. U skladu s odlukom Suda od 16. prosinca 2021. u predmetu C-724/19 koja je donesena u međuvremenu samo sud može izdati EIN koji se odnosi na mjeru za čije su određivanje u skladu s pravom države izdavateljice nadležni sudovi. Stoga je dostavljanje privremeno oduzetih dokaza sada u svakom slučaju nedopušteno jer su za određivanje mjere pretrage koja je prethodila privremenom oduzimanju u Republici Latviji nadležni sudovi, ali EIN nije izdao sud.
- 6 Državno odvjetništvo u Berlinu uputilo je Glavnom državnom odvjetništvu Republike Latvije pitanje o tome može li EIN eventualno ponovno izdati sud. Glavno državno odvjetništvo Republike Latvije isključilo je takvu mogućnost jer pravom Republike Latvije za to nije predviđena pravna osnova.
- 7 Ovo vijeće odgodilo je odluku o zahtjevu za ponovno odlučivanje o dopuštenosti uzajamne pravne pomoći radi pojašnjenja pitanja upućenog ovim rješenjem te je naložilo odgodu dostavljanja privremeno oduzetih dokaza.
- 8 B. Obrazloženje prethodnog pitanja
 - I. Presudom od 16. prosinca 2021. u predmetu C-724/19 četvrto vijeće Suda odlučilo je da članak 2. točku (c) podtočku i. Direktive 2014/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima treba tumačiti na način da mu se protivi to da državni odvjetnik tijekom prethodne faze kaznenog postupka bude nadležan za izdavanje EIN-a, u smislu te direktive, s ciljem dobivanja podataka o prometu i lokaciji koji se odnose na telekomunikacije, kad je u okviru sličnog domaćeg slučaja donošenje istražne mjere radi pristupa takvim podacima u isključivoj nadležnosti suca. U slučaju na kojem se temelji ta presuda bugarsko državno odvjetništvo, kao tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke i. Direktive 2014/41/EU, izdalo je četiri EIN-a bez prethodnog sudjelovanja bugarskog suda radi prikupljanja podataka o prometu i lokaciji koji se odnose na telekomunikacije. Pritom je bila riječ o mjerama koje je bugarsko državno odvjetništvo u sličnom domaćem slučaju smjelo odrediti samo na temelju sudskog odobrenja.
- 9 II. Prilikom primjene načela utvrđenih u odluci Suda na ovaj slučaj ovo vijeće trebalo je utvrditi da je dostavljanje privremeno oduzetih dokaza Republici Latviji nedopušteno.

Njemački zakonodavac uredio je odredbe Direktive 2014/41/EU o zahtjevima u pogledu nadležnosti tijela izdavatelja u članku 91.d stavku 1. Gesetza über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, u daljnjem tekstu: IRG) kao uvjet dopuštenosti uzajamne pravne pomoći. Članak 91.d stavak 1. IRG-a glasi kako slijedi:

1. Uzajamna pravna pomoć dopuštena je samo ako se država članica moliteljica u svojem zahtjevu koristi obrascem iz Priloga A ili Priloga C Direktivi o Europskom istražnom nalogu, kako je izmijenjena, koji je

1. izdalo pravosudno tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke i. Direktive o Europskom istražnom nalogu ili

2. izdalo tijelo različito od onog koje se navodi u točki 1., koje je država članica moliteljica odredila kao nadležno u tom pogledu, te ga je potvrdilo tijelo u skladu s točkom 1. u odjeljku L obrasca iz Priloga A Direktivi o Europskom istražnom nalogu.

- 10 U skladu s člankom 91.d stavkom 1. IRG-a dostavljanje privremeno oduzetih dokaza Republici Latviji nije dopušteno jer je EIN, u dijelu u kojem se odnosi na mjeru pretrage koja je neodvojivo povezana s dostavljanjem, izdalo nenadležno tijelo izdavatelj. Ured za suzbijanje i borbu protiv korupcije u tom pogledu nije drugo tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. Direktive jer u sličnom domaćem slučaju ne bi bilo ovlašteno naložiti pretragu. U skladu s člancima 179. i 180. latvijskog Zakonika o kaznenom postupku pretrage načelno smije naložiti samo sud. Engleski prijevod odredbi (izvor: <https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/lv/lv043en.pdf>), u dijelu koji je bitan za postupak glasi:

Section 179. Searches

(1) A search is an investigative action whose content is the search by force of premises, terrain, vehicles, and individual persons for the purpose of finding and removing the object being sought, if there are reasonable grounds for believing that the object being sought is located in the site of the search.

(2) A search shall be conducted for the purpose of finding objects, documents, corpses, or persons being sought that are significant in criminal proceedings.

Section 180. Decision regarding a Search

(1) A search shall be conducted with a decision of an investigating judge or a court decision. An investigating judge shall take a decision based on a proposal of a person directing the proceedings and materials attached thereto.

- (2) [...]
- (3) *In emergency cases where, due to a delay, sought objects or documents may be destroyed, hidden, or damaged, or a person being sought may escape, a person directing the proceedings may conduct a search with the consent of a public prosecutor. [...]*
- 11 Posljedica utvrđenja nedopuštenosti uzajamne pravne pomoći koje je stoga nužno prilikom primjene načela iz odluke Suda u predmetu C-724/19 bila bi ta da bi Državno odvjetništvo u Berlinu u skladu s člankom 9. stavkom 3. Direktive 2014/41/EU trebalo vratiti EIN Republici Latviji.
- 12 III. Međutim, ovo vijeće ima dvojbe u pogledu toga treba li načela iz odluke Suda u predmetu C-724/19 u ovom slučaju primijeniti neizmijenjena ili je pak dovoljno da je sud države izdavateljice odobrio spornu istražnu mjeru prije izdavanja EIN-a i pritom ispunio obveze ispitivanja i obrazlaganja predviđene Direktivom 2014/41/EU.
- 13 1. Te dvojbe proizlaze, s jedne strane, iz toga što se odluka Suda odnosila na tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke i., ali je u ovom slučaju kao tijelo izdavatelj djelovalo „drugo nadležno tijelo, kako je određeno u državi izdavateljici” u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. Ovo vijeće ne može jasno zaključiti iz odluke Suda primjenjuju li se ondje utvrđena načela na isti način na EIN-ove koji se izdaju u skladu s člankom 2. točkom (c) podtočkom ii. U točkama 29. i 30. te odluke Sud je naveo sljedeće:
- „29. Stoga iz teksta te odredbe proizlazi da tijelo izdavatelj mora u svim slučajevima obuhvaćenima navedenom odredbom biti nadležno u dotičnom predmetu, bilo kao sudac, sud, istražni sudac ili javni tužitelj ili, ako nije pravosudno tijelo, kao tijelo zaduženo za istrage.*
- 30. S druge strane, analiza teksta navedene odredbe sama po sebi ne omogućuje da se utvrdi ima li izraz ‚nadležan u dotičnom predmetu’ isto značenje kao izraz ‚s nadležnošću za prikupljanje dokaza u skladu s nacionalnim pravom’ i, prema tome, može li državni odvjetnik biti nadležan za izdavanje europskog istražnog naloga za dobivanje podataka o prometu i lokaciji koji se odnose na telekomunikacije ako je u okviru sličnog nacionalnog postupka istražna mjera radi pristupa takvim podacima u isključivoj nadležnosti suca.”*
- 14 Ovo vijeće smatra da se to može tumačiti na način da drugo tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. može biti nadležno tijelo izdavatelj čak i ako su u skladu s nacionalnim pravom za određivanje mjere nadležni sudovi i da do sudjelovanja suda, koje je očito potrebno i u ovoj situaciji, u takvom slučaju može doći drugdje.
- 15 2. S druge strane, ovaj slučaj razlikuje se od slučaja na kojem se temelji odluka Suda zbog toga što je istražnu mjeru, za čije su određivanje u skladu s

pravom države izdavateljice nadležni sudovi, prije izdavanja EIN-a odobrio sud države izdavateljice te je pritom ocijenjena potrebnom i proporcionalnom. Ovo vijeće smatra da iz toga slijedi da razmatranja na kojima se temelji odluka Suda u ovom slučaju uglavnom nisu primjenjiva.

16 Prema mišljenju ovog vijeća, Sud u biti temelji svoju odluku na sljedećim trima argumentima:

1. samo tijelo koje je u skladu s nacionalnim pravom nadležno za određivanje predmetne mjere može smisleno ispuniti obveze ispitivanja (članak 6. stavak 1. točka (a)) i obrazlaganja predviđene Direktivom (vidjeti t. 32. do 34.).

2. U skladu s člankom 6. stavkom 1. točkom (b) Direktive 2014/41 tijelo izdavatelj ovlašteno je izdati EIN samo ako u njemu navedena istražna mjera može biti određena u istim okolnostima u okviru sličnog domaćeg slučaja (t. 35.).

3. Razlikovanje tijela koje izdaje EIN i tijela koje je nadležno za određivanje istražne mjere u okviru nacionalnog istražnog postupka moglo bi učiniti sustav suradnje složenim i time ugroziti uvođenje pojednostavnjenog i učinkovitog sustava (t. 36. do 38.).

17 (a) Ovo vijeće smatra da razmatranja pod 1. i 2. nisu relevantna u ovom slučaju. Obveze ispitivanja iz članka 6. stavka 1. točke (a) Direktive prije izdavanja EIN-a ispunito je tijelo koje je u skladu s nacionalnim pravom nadležno za određivanje istražne mjere te je nadležna sutkinja istrage u svojem nalogu navela da su pretrage koje treba provesti u Berlinu potrebne i proporcionalne. Za razliku od slučaja na kojem se temelji odluka Suda u predmetu C-724/19, u ovom slučaju nije trebalo ispuniti posebne zahtjeve u pogledu obrazlaganja. Osim toga, tijelo izdavatelj izdalo je EIN u okolnostima u kojima je istražna mjera mogla biti određena u sličnom domaćem slučaju te je prethodno od suda zatražilo pretragu, a sud je odobrio pretragu prije izdavanja EIN-a.

18 (b) Prema shvaćanju ovog vijeća stoga preostaje samo razmatranje pod 3.

(aa) Ovo vijeće u tom pogledu smatra, s jedne strane, da tom razmatranju treba pristupiti iz više različitih kutova. Prema njegovu mišljenju, okolnost da se tijelo koje izdaje EIN nužno podudara s tijelom koje je u skladu s nacionalnim pravom nadležno za određivanje mjere može, osim do pojednostavnjenja, dovesti i do veće složenosti. To se osobito odnosi na države članice u kojima istražni sud, kao što je to slučaj u njemačkom pravnom sustavu, nema središnju ulogu u istražnom postupku, nego samo povremeno sudjeluje u istragama, primjerice prilikom provođenja određenih istražnih mjera koje je zatražilo državno odvjetništvo ili prilikom određivanja i potvrđivanja prisilnih mjera za koje je u skladu s nacionalnim kaznenim postupovnim pravom nadležan sud. Samo povremena nadležnost istražnog suda, barem u njemačkom pravnom sustavu, pritom dovodi do toga da on ima pristup spisima predmeta samo u trenutku donošenja odluke i

da usto nije upoznat ni s područjima istrage koja se ne odnose na njegovu odluku ni s razvojem događaja nakon njegove odluke. Ako se smatra tijelom izdavateljem, istražni sud treba stoga, u slučaju da tijelo izvršitelj eventualno postavi pitanja, primjerice u skladu s člankom 6. stavkom 3. prvom rečenicom Direktive, najprije zatražiti spise predmeta i (ponovno) se upoznati s istragama i njihovim aktualnim stanjem. To uzrokuje kašnjenja u pružanju uzajamne pravne pomoći.

- 19 Osim toga, treba uzeti u obzir da su mogući slučajevi u kojima se EIN, kao u ovom slučaju, ne odnosi samo na istražne mjere za čije je određivanje nadležan sud, nego i na mjere u pogledu kojih to nije slučaj. U takvom slučaju moguće je da svako tijelo izdaje zaseban EIN za područje koje je u njegovoj nadležnosti. Država izvršiteljica tada bi, s obzirom na dva EIN-a koja se odnose na iste činjenice, kontaktirala s različitim tijelima izdavateljima. Ovo vijeće smatra da i to može učiniti sustav suradnje složenim.
- 20 (bb) S druge strane, ovo vijeće pita mogu li se samim razmatranjem pod 3. opravdati ograničenja margine prosudbe država članica prilikom prenošenja Direktive 2014/41 koja su povezana s načelima iz predmeta C-724/19. Dvojbe ovog vijeća pritom proizlaze i iz usporedbe s pravnim stanjem u slučaju europskog uhidbenog naloga u pogledu kojeg se smatra dopuštenim da se tijelo izdavatelj ne podudara s tijelom nadležnim za izdavanje, također neovisno o relevantnom cilju u tom slučaju, a to je da se pojednostavi prethodno složen sustav suradnje između država članica (vidjeti uvodnu izjavu 5. Okvirne odluke Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica) (vidjeti presudu velikog vijeća Suda od 27. svibnja 2019., C-509/18).
- 21 Stoga ovo vijeće pita:
- [omissis] [ponavljanje prethodnog pitanja]
- [omissis]